

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

Кафедра суспільствознавчої освіти

**Освітня програма підвищення кваліфікації педагогів-організаторів
«Культура участі: учнівське самоврядування в сучасній
українській школі»**

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри суспільствознавчої освіти
(*протокол № 5 від 15 травня 2026 р.*)

Завідувачка кафедри

Галина СОХАНЬ

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою
(*Протокол № від 2026 р.*)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Розробники: доцент кафедри суспільствознавчої освіти, кандидат історичних наук Суховерська Ірина Іванівна, завідувач кафедри суспільствознавчої освіти, кандидат філологічних наук Сохань Галина Степанівна.

Напрямок підвищення кваліфікації: формування професійних компетентностей педагогів-організаторів; організація виховання та розвитку учнів в освітньому середовищі; рефлексія і професійний саморозвиток педагога.

Термін дії програми: з 01.07.2026 до 01.07.2031 року.

Рецензенти:

Синя Ірина Ананіївна, завідувач кабінету координації впровадження НУШ КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Самко Іванна Олексіївна, заступник директора Ліцею №16 імені Юрія Дрогобича.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розробленої програми зумовлена потребою переходу педагогів-організаторів від формальних пострадянських моделей виховання до практичної реалізації принципів демократії, партисипації та «культури участі» в освітньому просторі сучасної школи. Програма спрямована на формування готовності педагогів налагодити правове, прозоре та інклюзивне середовище для розвитку учнівського лідерства, використання цифрових застосунків, симуляторів та штучного інтелекту для моделювання спільних рішень, а також забезпечення психоемоційного комфорту й безпечного діалогу між усіма учасниками освітнього процесу.

Цільова група: педагоги-організатори.

Обсяг: 30 годин.

Форма навчання: очна, очно-дистанційна.

Мета: науково-методичний супровід професійного зростання педагогів-організаторів, які координують учнівське самоврядування, з метою впровадження принципів демократії, партисипації та культури участі в освітньому середовищі сучасної української школи.

Завдання:

- забезпечити розуміння актуальності, цінностей та нормативно-правового підґрунтя організації учнівського самоврядування;
- сприяти опануванню практичними інструментами, процедурами та моделями прозорих виборів, які заохочують добровільну й усвідомлену активність здобувачів освіти;
- сформувати вміння використовувати актуальний педагогічний досвід та цифрові інструменти (зокрема ШІ) для укладання стратегій поживлення учнівських ініціатив;
- розвинути комунікативну культуру педагога, емоційний інтелект лідерів, навички фасилітації та формування громадянських компетентностей молоді через ОДГ/ОПЛ.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

- громадянська компетентність;
- мовно-комунікативна компетентність;

- психологічно-фасилітативна компетентність;
- професійно-педагогічна компетентність;
- емоційно-етична;
- інформаційно-комунікаційна.

Очікувані результати:

Унаслідок проходження курсів підвищення кваліфікації за цією програмою слухач/ка:

- знає, як впорядкувати шкільні документи, що регламентують роботу учнівського самоврядування;
- вміє створювати необхідні умови для організації учнівського самоврядування та знає як налагодити його роботу протягом навчального року;
- застосовує сучасні підходи до учнівського самоврядування;
- демонструє уміння розвивати культуру демократії та партисипації учнів у житті школи.

Контроль за знаннями здобувачів освіти проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях – індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми.

Оцінювання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації та внесення коректив у методику роботи із здобувачами освіти. Програмою передбачено виконання різних видів робіт: вхідне опитування; творче завдання; участь у круглому столі; рефлексія.

Критерії оцінювання. Результати навчання здобувачів освіти оцінюються за шкалою «зараховано/не зараховано». Підставою для успішного зарахування є комплексне виконання програми КПК, зокрема активна участь на заняттях, а також виконання самостійної роботи, яка зараховується за умови виконання не менше 70% навчального матеріалу: розміщення самостійної роботи в Moodle, її відповідність завданням програми, дотриманням правил академічної доброчесності, а також її успішна презентація.

Особливості реалізації програми. Реалізація програми передбачає навчання слухачів як у дистанційному, так і в очному форматі. Навчальні заняття у синхронному режимі проводяться з використанням ZOOM, Moodle. Програмою передбачено виконання самостійної роботи. Велику увагу в програмі приділено

безпосередній комунікації здобувачів освіти один з одним та обміну досвідом кращих практик реалізації сучасних підходів до організації гурткової роботи.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50 % від загальної кількості.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для здобувачів освіти курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, платна форма навчання згідно з кошторисом для всіх інших категорій.

3. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Прак-тичні	Самостійна робота
Інтеграційно-мотиваційне заняття. Реєстрація учасників (вхідне опитування). Ознайомлення з програмою. Формування очікувань учасників.	1		1	
Модуль 1. Цінності та правові засади учнівського самоврядування.	3	3		
Тема 1. Особливості організації учнівського самоврядування в сучасній школі.		1		
Тема 2. Правова основа організації та діяльності учнівського самоврядування.		2		
Модуль 2. Залучення та підтримка здобувачів освіти у діяльності учнівського самоврядування	4	4		
Тема 1. Комунікативна культура педагога та розвиток емоційного інтелекту лідерів учнівського самоврядування.	2	2		
Тема 2. Добровільна та усвідомлена участь здобувачів освіти у роботі органів самоврядування	2	2		
Модуль 3. Актуальний педагогічний досвід педагогів щодо організації та розвитку учнівського самоврядування в закладі освіти (із ознайомленням з практичним досвідом роботи педагогів-організаторів)	4		4	
Тема 1. Успішні практики педагогів щодо організації та розвитку учнівського самоврядування в закладі загальної середньої освіти (із ознайомленням з практичним досвідом роботи педагогів-організаторів)			4	
Модуль 4. Розвиток громадянських компетентностей здобувачів освіти для активної участі в учнівському самоврядуванні.	4	1	3	

Тема 1. Змістові аспекти освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини		1		
Тема 2. Успішні практики формування громадянських компетентностей учнів і роль у цьому педагогів-організаторів.			3	
Круглий стіл	6		6	
Творче завдання.	6			6
Вихідне діагностування, рефлексія, тести	2		2	
Всього годин:	30	8	16	6

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Інтеграційно-мотиваційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 1 година

Тема 1. Реєстрація учасників (вхідне опитування). Ознайомлення з програмою навчання. Формування очікувань учасників
(практичне, 1 година)

Модуль 1. Цінності та правові засади учнівського самоврядування.
Час за робочою навчальною програмою – 3 години

Тема 1. Особливості організації учнівського самоврядування в сучасній школі (лекція, 1 година)

План лекційного заняття

1. Ключові принципи організації якісного навчання в НУШ.
2. Гуманістичні й демократичні цінності в організації учнівського самоврядування.
3. Нова українська школа: партнерство та спільне управління.

Тема 2. Правова основа організації та діяльності учнівського самоврядування (лекція, 2 години)

План лекційного заняття

1. Нормативне підґрунтя створення й роботи учнівського самоврядування. Законодавча база: ключові норми Конституції України, Закон «Про освіту», Статут школи.
2. Функції органів самоврядування у школі.

План практичного заняття

3. Аналіз і вдосконалення внутрішніх положень закладу освіти, що регламентують діяльність самоврядування.
4. Обговорення прикладів успішного впровадження правових механізмів у школах різних регіонів.

Модуль 2. Залучення та підтримка здобувачів освіти у діяльності учнівського самоврядування

Час за робочою навчальною програмою – 4 годин

Тема 1. Комунікативна культура педагога та розвиток емоційного інтелекту лідерів учнівського самоврядування (лекція, 2 години).

План лекційного заняття

1. Емоційний інтелект як основа лідерства й командної взаємодії.
2. Підтримка безпечного й відкритого діалогу між учителем та учнем.
3. Тренінг «Мистецтво ефективного спілкування» (активне слухання, конструктивний зворотний зв'язок).
4. Вправи з розпізнавання та регуляції емоцій, розвиток емпатії.

5. Аналіз реальних шкільних ситуацій: пошук шляхів подолання комунікативних бар'єрів.

Тема 2. Добровільна та усвідомлена участь здобувачів освіти у роботі органів самоврядування (лекція, 2 години).

План лекційного заняття

1. Етапи створення учнівського самоврядування: від ініціативної групи до виборів.
2. Рівні та принципи залучення здобувачів освіти до життя школи й громади.
3. Моделі демократичних виборів та роль прозорих процедур.
4. Розроблення та обговорення «Положення про вибори» у шкільному самоврядуванні.
5. Рольові ігри «Вибори до учнівської ради»: підготовка програм, проведення агітації, підрахунок голосів.
6. Лідерство в дії: командні ініціативи, ухвалення спільних рішень, розвиток відповідальності.

Модуль 3. Актуальний педагогічний досвід педагогів щодо організації та розвитку учнівського самоврядування в закладі освіти (із ознайомленням з практичним досвідом роботи педагогів-організаторів)

Час за робочою навчальною програмою – 4 години

Тема 1. Успішні практики педагогів щодо організації та розвитку учнівського самоврядування в закладі загальної середньої освіти (із ознайомленням з практичним досвідом роботи педагогів-організаторів) (практичне, 4 години)

План практичного заняття

1. Практичні поради для налагодження ефективної співпраці учнівського самоврядування з партнерами та адміністрацією закладу освіти.
2. Успішні практики формування громадянських компетентностей в учнів: інноваційні підходи та їх реалізація. Презентація методичного матеріалу.
3. Ідеї розвитку демократичних цінностей здобувачів освіти за допомогою штучного інтелекту.

Модуль 4. Розвиток громадянських компетентностей здобувачів освіти для активної участі в учнівському самоврядуванні.

Час за робочою навчальною програмою – 4 години

Тема 1. Змістові аспекти освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини (лекція, 1 година)

План лекційного заняття

1. Розкриття змісту понять «ОДГ/ОПЛ», «громадянські компетентності».
2. Громадянські компетентності і сучасна людина: перспективи і виклики.

Тема 2. Успішні практики формування громадянських компетентностей

учнів і роль у цьому педагогів-організаторів. (практичне заняття, 3 години)

План практичного заняття

1. Методи, прийоми та форми навчання ОДГ/ОПЛ.
2. Дидактичні вправи, цифрові застосунки та симулятори для формування громадянських компетентностей учнів.

Самостійна робота: «Укладання практичних порад, як розвивати культуру участі у закладі освіти через органи учнівського самоврядування». (6 годин)

Круглий стіл «Успішні практики залучення здобувачів освіти до учнівського самоврядування». Презентація методичного матеріалу. (6 годин)

Вихідне діагностування, рефлексія, тести (практичне, 2 години)

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- Які нормативно-правові акти України гарантують учням право на участь в управлінні закладом освіти?
- За якими ознаками можна оцінити реальний (а не декларативний) рівень залучення учнів до ухвалення рішень у школі (за «драбиною участі»)?
- Які інструменти комунікативної культури та емоційного інтелекту допомагають педагогу розв'язувати конфлікти всередині учнівського активу?
- Опишіть алгоритм підготовки та проведення прозорих виборів лідера учнівського самоврядування в очно-дистанційному форматі.
- У чому полягає відмінність між освітою для демократичного громадянства (ОДГ) та освітою з прав людини (ОПЛ)?
- Наведіть приклади цифрових симуляторів чи онлайн-платформ, які можна використати для проведення шкільних дебатів чи опитувань.
- Як за допомогою штучного інтелекту педагог-організатор може допомогти учням розробити дизайн-проект або соціальну ініціативу для школи?
- Назвіть типові бар'єри, які заважають учням виявляти ініціативу, та запропонуйте методи їх подолання.
- Яким чином співпраця органів самоврядування з місцевою громадою (ОТГ) впливає на формування громадянської компетентності учнів?

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Council of Europe. (2018). Reference framework of competences for democratic culture. <https://www.coe.int/en/web/reference-framework-of-competences-for-democratic-culture>
2. Кириченко, В. І. (2012). Учні́вське самоврядування як сприятливе середовище для профілактики девіантної поведінки старшокласників. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, 16, 100–109. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/2435/>
3. Корж-Усенко, Л. В., Козлова, О. Г., & Сидоренко, О. Л. (2022). Учні́вське самоврядування як школа молодого лідерства: історико-педагогічний аспект. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. <https://repository.sspu.edu.ua/items/8210d7d4-3de5-4719-b5eb-0116c7f9dc48>
4. Міністерство освіти і науки України. (2016). Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
5. Міністерство освіти і науки України. (n.d.). Учні́вське самоврядування. <https://mon.gov.ua/osvita-2/pozashkilna-osvita/uchnivske-samovryaduvannya>
6. Москаленко, О. А. (2013). Учні́вське самоврядування в школі як засіб формування соціальної активності та громадянської самосвідомості учнівської молоді. Класний керівник, 17–18, 149–150. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3408/>
7. Освіта.ua. (n.d.). Учні́вське самоврядування у структурі державно-громадського управління освітою. <https://osvita.ua/school/method/3645/>
8. Супрун, М. О. (2009). Корекційне виховання учнів допоміжної школи засобами учнівського самоврядування. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.
9. Верховна Рада України. (2017). Закон України «Про освіту» № 2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
10. Верховна Рада України. (2020). Закон України «Про повну загальну середню освіту» № 463-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>